

14. DERS ١٤- الدَّرْسُ الرَّابِعُ عَشَرَ

اِسْمَاءُ الْاِشَارَةِ اِشَارET İSİMLERİ

İşaret isimleri, bir şeye işaret etmek için kullanılan isimlerdir. Türkçede bunlara İşaret Zamirleri denmektedir. Yakın ve Uzak İşaret İsimleri olmak üzere ikiye ayrılmaktadır.

Yakın İşaret İsimleri

اَلْجَمْعُ	اَلْمُثَنَّى	اَلْمُفْرَدُ	
Bunlar هَؤُلَاءِ	Bu ikisi هَذَانِ < هَذَيْنِ	Bu هَذَا	اَلْمَذْكُرُ
	Bu ikisi هَاتَانِ < هَاتَيْنِ	Bu هَذِهِ	اَلْمُؤَنَّثُ

Uzak İşaret İsimleri

اَلْجَمْعُ	اَلْمُثَنَّى	اَلْمُفْرَدُ	
Şunlar/ Onlar أُولَئِكَ	Şu/O ikisi ذَٰلِكَ < ذَٰئِكَ	Şu /O ذَٰلِكَ	اَلْمَذْكُرُ
	Şu/O ikisi تَٰئِكَ < تَٰئِكَ	Şu/O تَٰلِكَ	اَلْمُؤَنَّثُ

- * Musenna işaret isimleri murab, diğer işaret isimleri mebnidir
- * İrâbları mahallendir: Mahallen merfû, mahallen mansûb, mahallen mecrû olurlar.
- * İşâret isimleri, marifedir. Zira bir şeye işaret ediliyorsa, o tanınıyor demektir.

Yakın İşaret İsimleri

هَذِهِ Bu - Muennes هَذَا Bu - Muzekker

Bu bir dergidir. هَذِهِ مَجَلَّةٌ.	Bu kitaptır. هَذَا كِتَابٌ.
Bu kadın mühendistir. هَذِهِ مُهَنْدِسَةٌ.	Bu mühendistir. هَذَا مُهَنْدِسٌ.
Bu Zeynep'tir. هَذِهِ زَيْنَبٌ.	Bu öğrencidir. هَذَا طَالِبٌ.

- Bu oğlan geldi. (Fail) جَاءَ هَذَا الْوَلَدُ
- Bu oğlanı gördüm. (Mefûl) رَأَيْتُ هَذَا الْوَلَدَ
- Bu oğlana baktım. (Cer) نَظَرْتُ إِلَى هَذَا الْوَلَدِ
- Bu kız geldi. (Fail) جَاءَتْ هَذِهِ الْبِنْتُ
- Bu kızı gördüm. (Mefûl) رَأَيْتُ هَذِهِ الْبِنْتَ

Bu kıza selam verdim. (Cer) سَلَّمْتُ عَلَى هَذِهِ الْبِنْتِ

Bu ikisi -Muzekker هَذَانِ < هَذَيْنِ Bu ikisi -Muennes هَاتَانِ < هَاتَيْنِ

هَاتَانِ نَظَّارَتَانِ . Bu iki gözlüktür.	هَذَانِ كِتَابَانِ . Bu iki kitaptır.
هَاتَيْنِ تَلْمِيذَتَيْنِ . Bu ikisi kız öğrencidir.	هَذَيْنِ طَالِبَيْنِ . Bu ikisi talebedir.
هَاتَانِ مُهَنْدِسَاتِنِ . Bu ikisi kadın mühendistir.	هَذَانِ مُهَنْدِسَانِ . Bu ikisi mühendistir.
هَاتَيْنِ مُهَنْدِسَاتَيْنِ . Bu ikisi kadın mühendistir.	هَذَيْنِ مُهَنْدِسَيْنِ . Bu ikisi mühendistir.

Bu iki oğlan geldi. (Fâil)

جَاءَ هَذَانِ الْوَلَدَانِ

Bu iki oğlanı gördüm. (Mefûl)

رَأَيْتُ هَذَيْنِ الْوَلَدَيْنِ

Paraları bu iki oğlandan aldım. (Cer)

أَخَذْتُ الْفُلُوسَ مِنْ هَذَيْنِ الْوَلَدَيْنِ

Bu iki kız geldi. (Fâil)

جَاءَتْ هَاتَانِ الْبِنَاتَانِ

Bu iki kıızı gördüm. (Mefûl)

رَأَيْتُ هَاتَيْنِ الْبِنَتَيْنِ

Paraları bu iki kızdan aldım. (Cer)

أَخَذْتُ الْفُلُوسَ مِنْ هَاتَيْنِ الْبِنَتَيْنِ

Bu iki kitabı okudum.

قَرَأْتُ هَذَيْنِ الْكِتَابَيْنِ .

Bu iki şehre gittim.

ذَهَبْتُ إِلَى هَاتَيْنِ الْمَدِينَتَيْنِ .

Bunlar - Muzekker + Muennes هَؤُلَاءِ

هَؤُلَاءِ مُهَنْدِسَاتٌ . Bunlar kadın mühendistir.	هَؤُلَاءِ مُهَنْدِسُونَ . Bunlar mühendistir.
---	---

Bu çocuklar geldi. (Fâil)

جَاءَ هَؤُلَاءِ الْأَوْلَادُ .

Bu çocukları gördüm. (Mefûl)

رَأَيْتُ هَؤُلَاءِ الْأَوْلَادَ .

Bu çocuklara baktım. (Cer)

نَظَرْتُ عَلَى هَؤُلَاءِ الْأَوْلَادِ .

Bunlar erkek kardeşlerim ve bunlar kız kardeşlerimdir.

هَؤُلَاءِ إِخْوَتِي وَهَؤُلَاءِ أَخَاوَاتِي .

Bu Müslümanlar namaz kılıyorlar.

هَؤُلَاءِ الْمُسْلِمُونَ يُصَلُّونَ .

Bu Müslümanlar namaz kılıyorlar.

هَؤُلَاءِ الْمُسْلِمَاتُ يُصَلِّينَ .

Uzak İşaret İsimleri

أَلْجَمْعُ	المُثَنَّى	المُفْرَدُ	
أُولَئِكَ	ذَانِكَ < ذَيْنِكَ	ذَلِكَ	المُذَكَّرُ
Şunlar/ Onlar	تَانِكَ < تَيْنِكَ	تِلْكَ	المُؤَنَّثُ

تِلْكَ Şu/O – Muennes ذَلِكْ Şu/O - Muzekker

ŞU/O kadın mühendistir. تِلْكَ مُهَنْدِسَةٌ	ذَلِكْ مُهَنْدِسٌ Şu/O mühendistir.
---	-------------------------------------

جَاءَ ذَلِكِ التَّجْرُ. Şu/O tüccar geldi. (Fâil)

رَأَيْتُ ذَلِكِ الْوَلَدَ. Şu/O çocuğu gördüm. (Mefûl)

نَظَرْتُ إِلَى ذَلِكِ الْوَلَدِ. Şu/O çocuğa baktım. (Cer)

جَاءَتْ تِلْكَ الْبِنْتُ Şu/O kız geldi (Fâil)

رَأَيْتُ تِلْكَ الْبِنْتَ. Şu/O kızı gördüm. (Mefûl)

سَلَّمْتُ عَلَى تِلْكَ الْبِنْتِ. Şu/O kız çocuğuna selam verdim. (Cer)

هَذِهِ طَبِيبَةٌ وَتِلْكَ مُمَرِّضَةٌ. Bu (kadın) doktordur, şu da (kadın) hemşiredir.

* Not: Bazen ذَلِكْ yerine ذَاكَ de kullanılmaktadır. Şu adam. ذَاكَ الرَّجُلُ

Şu/O ikisi -Muennes تَانِكَ + تَيْنِكَ

Şu/O ikisi Muzekker ذَانِكَ + ذَيْنِكَ

Şu/O ikisi kadın mühendistir. تَانِكَ مُهَنْدِسَاتَانِ	Şu/O ikisi mühendistir. ذَانِكَ مُهَنْدِسَانِ
Şu/O ikisi kadın mühendistir. تَيْنِكَ مُهَنْدِسَتَيْنِ	Şu/O ikisi mühendistir. ذَيْنِكَ مُهَنْدِسَيْنِ

جَاءَ ذَانِكَ الْوَلَدَانِ Şu/O iki çocuk geldi. (Fâil)

رَأَيْتُ ذَيْنِكَ الْوَلَدَيْنِ Şu/O iki çocuğu gördüm. (Mefûl)

أَخَذْتُ الْفُلُوسَ مِنْ ذَيْنِكَ الْوَلَدَيْنِ Paraları Şu/O iki çocuktan aldım. (Cer)

جَاءَتْ تَانِكَ الْبِنَتَانِ Şu/O iki kız geldi. (Fâil)

رَأَيْتُ تَيْنِكَ الْبِنَتَيْنِ Şu/O iki kızı gördüm. (Mefûl)

أَخَذْتُ الْفُلُوسَ مِنْ تَيْنِكَ الْبِنَتَيْنِ Paraları Şu/O iki kızdan aldım (Cer)

أُولَئِكَ Şunlar/ Onlar – Muzekker ve Muennes

Şunlar/Onlar kadın mühendistir. أُولَئِكَ مُهَنْدِسَاتٌ	Şunlar/Onlar Mühendistir. أُولَئِكَ مُهَنْدِسُونَ
---	---

جَاءَ أُولَئِكَ الْأَوْلَادُ. (Fâil) Şu/O çocuklar geldi.

رَأَيْتُ أُولَئِكَ الْأَوْلَادَ. (Mefûl) Şu/O çocukları gördüm.

نَظَرْتُ عَلَى أُولَئِكَ الْأَوْلَادِ. (Cer) Şu/O çocuklara baktım.

أُولَئِكَ الْمُسْلِمُونَ يُصَلُّونَ. Şu Müslümanlar namaz kılıyorlar.

أُولَئِكَ الْمُسْلِمَاتُ يُصَلِّينَ. Şu kadın Müslümanlar namaz kılıyorlar.

* **Not** أُولَئِكَ Kelimesindeki vâv yazıldığı halde okunmaz.

* İnsan dışındaki çoğul varlıklar, tekil müennes sayılmaktadırlar. Onun için, “çoğul işaret ismi” yerine “mufred muennes işaret isimleri olan هَذِهِ ve تِلْكَ işaret isimleri kullanılır.

هَذِهِ الْأَقْلَامُ Bu kalemler تِلْكَ الْكُتُبُ Şu kitaplar

هَذَا كَلْبٌ Bu bir köpektir. < هَذِهِ كِلَابٌ Bunlar köpeklerdir.

هَذَا كِتَابٌ جَدِيدٌ Bu yeni bir kitaptır. < هَذِهِ كُتُبٌ جَدِيدَةٌ Bunlar yeni kitaplardır.

* İşâret isimi, normal olarak isimlerden önce gelir. Sayı ve cinsiyet yönünden, önüne geldiği isimle tam bir uyum halindedir:

* İşâret ismi, özel isimden önce gelirse; işaret ismi muhteda, özel isim ise haber olur:

تِلْكَ عَائِشَةُ O Ayşe'dir. ذَلِكَ أَحْمَدُ O Ahmet'tir.

* İşâret ismi, özel isimden sonra gelirse; özel isim mevsuf, işaret isimi ise sıfat olur:

عَائِشَةُ تِلْكَ O Ayşe أَحْمَدُ ذَلِكَ O Ahmet

* İşâret ismine harf-i cer birleştiğinde, harf-i cer ismin önünde yazılır:

فِي هَذَا الْكِتَابِ Bu kitapta

Önemli not:

* İşâret isminin işaret ettiği ال takısı almış isimlere مُشَارٌ إِلَيْهِ (muşârun ileyh) denmektedir.

* Muşârun ileyhlere, yani işaret isimlerinden sonra gelen ال takılı isimlere “Bedel.” denmektedir. Bedel, irab olarak işaret isminin irabına tabidir.

جَاءَ هَذَا الطَّالِبُ. Bu gelen öğrencidir.

جَاءَ Fiil, هَذَا Fail, الطَّالِبُ Bedel

هَذَا الطَّالِبُ مُجْتَهِدٌ. Bu öğrenci çalışkandır.

هَذَا Mubteda, الطَّالِبُ Bedel, مُجْتَهِدٌ Haber

* İşâret isminden sonra gelen isimde ال takısı yoksa, bu muşârun ileyh olmaz, haber olur.

هَذَا وَلَدٌ Bu çocuktur.

هَذَا الْوَلَدُ تَلْمِيذٌ Bu çocuk öğrencidir.

هَذَا الْوَلَدُ mubteda. تَلْمِيذٌ Haber

هَٰذَا الْوَلَدَانِ تَلْمِيذَانِ Bu iki çocuk öğrencidir.

هَٰذَا الْوَلَدَانِ Mubteda الْوَلَدَانِ Muşârun ileyh. تَلْمِيذَانِ Haber

* İşâret ismi ile Muşârun İleyh olan isim; irab, cinsiyet ve sayı bakımından birbirlerine uyumlu olmak zorundadır. Ancak insan dışındaki varlıkların çoğulunda muşârun ileyh için mufred muennes işâret ismi kullanılır.

هَذِهِ النَّافِذَةُ Bu pencere هَذِهِ عَائِشَةُ Bu, Aişe'dir. هَذَا هُوَ Bu, odur.

هَذِهِ النَّافِذَةُ Muşârun ileyhtir. عَائِشَةُ ve هُوَ Haberdir.

Mekân İşâret İsimleri

هُنَاكَ

هُنَاكَ

هُنَا

هُنَا Yakın bir yeri işâret etmek için: (Burada, burası, buraya)

هُنَا بَيْتُنَا. Burası evimizdir. مَنْ جَلَسَ هُنَا؟ Burada kim oturdu?

هُنَاكَ Uzak bir yeri göstermek için: (Orası, orada, oraya, şurada, şurası)

هُنَاكَ مَدْرَسَتُنَا. Orası okulumuzdur.

هُنَاكَ Çok uzak bir yeri göstermek için: (Taa orada)

رَأَيْتُهُ هُنَاكَ. Onu taa orada gördüm. أَيْنَ رَأَيْتَهُ؟ Onu nerede gördün?